GENERALINIO ADVOKATO PAOLO MENGOZZI IŠVADA,

pateikta 2008 m. vasario 28 d. [1]

1. Šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą nacionalinis teismas iš esmės prašo Teisingumo Teismo išaiškinti ar, vadovaujantis Reglamente (EB) Nr. 615/98 [2] esančia nuoroda į Direktyvą 91/628/EEB [3], vežant gyvūnus „ro ro“ tipo keltu (toliau – keltas) į trečiąją šalį analogiškai yra taikoma konkreti minėtos direktyvos priedo 48 dalies 7 punkto b papunkčio nuostata, taikytina gyvūnams vežti laivais tarp dviejų Bendrijos taškų, ir patikslinti, kaip reikėtų aiškinti šią nuostatą būtinybės numatyti pertrauką po 14 valandų vežimo jūra atžvilgiu. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, Teisingumo Teismo taip pat prašoma išaiškinti, ar, taikant tos pačios direktyvos priedo 48 dalies 7 punkto a papunktį, po vežimo jūra gali prasidėti papildomas 29 valandų vežimas sausumos keliais, prieš tai gyvūnų neiškrovus ir nepailsinus bent 24 valandas. Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, kaip turėtų būti sudaromas direktyvos 5 straipsnio A skirsnio 2 dalies d punkte numatytas maršruto planas, ir pirmiausia, ar tam užtenka iš anksto rašomąja mašinėle įrašyti, kaip kelte gyvūnai turi būti prižiūrimi.

I — Teisinis pagrindas

2. 1968 m. birželio 27 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 805/68 dėl bendro galvijienos rinkos organizavimo [4], iš dalies pakeisto Reglamentu (EB) Nr. 2634/97 [5], 13 straipsnio 9 dalies antrojoje pastraipoje numatyta, kad grąžinamosios išmokos už gyvų gyvūnų eksportą mokamos tik tuo atveju, jei laikomasi Bendrijos teisės aktų nuostatų dėl gyvūnų gerovės ir ypač dėl vežamų gyvūnų apsaugos. 1999 m. gegužės 17 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1254/1999 dėl bendro galvijienos rinkos organizavimo [6], nuo 2000 m. sausio 1 d. pakeitusio Reglamentą Nr. 805/68, 33 straipsnio 9 dalies antrojoje pastraipoje pakartojamas minėtos

1 — Originalo kalba: italų.

2 — 1998 m. kovo 18 d. Komisijos reglamentas, nustatantis išsamias reikalavimų skiriant eksporto grąžinamąsias išmokas taisykles, susijusias su gyvų galvijų gerove juos transportuojant (OL L 82, p. 19).

3 — 1991 m. lapkričio 19 d. Tarybos direktyva dėl gyvūnų apsaugos juos vežant, iš dalies keičianti Direktyvas 90/425/EEB ir 91/496/EEB (OL L 340; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 12 t., p. 133), iš dalies pakeista 1995 m. birželio 29 d. Tarybos direktyva 95/29/EB (OL L 148; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 17 t., p. 466). Ši direktyva buvo panaikinta 2004 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1/2005 dėl gyvūnų apsaugos juos vežant ir atliekant susijusias operacijas ir iš dalies keičiančiu Direktyvas 64/432/EEB ir 93/119/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 1255/97 (OL L 3, 2005, p. 1). Vis dėlto šio reglamento 33 straipsnyje nustatytas panaikinimo terminas yra 2007 m. sausio 5 diena.

4 — OL L 148, p. 24.

5 — 1997 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (OL L 356, p. 13).

6 — OL L 160; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 25 t., p. 339.

13 straipsnio 9 dalies antrosios pastraipos tekstas.

7. Reikia priminti, kad pagal šią direktyvą „vežimas“ reiškia bet kokį gyvūnų judėjimą transporto priemonėmis, taip pat jų pakrovimą ir iškrovimą, o „poilsio laikas“ reiškia tęstinį laikotarpį kelionės metu, per kurį gyvūnai nėra vežami transporto priemone.

3. Reglamento Nr. 805/68 taikymo taisyklės patikslinamos Reglamente Nr. 615/98.

4. Pastarojo reglamento 1 straipsnyje nustatyta, kad eksporto grąžinamosios išmokos už gyvus galvijus skiriamos, jeigu juos transportuojant į pirmojo iškrovimo galutinės paskirties trečiojoje šalyje vietą visų pirma laikomasi Direktyvos 91/628 nuostatų.

8. Pagal Direktyvos 91/628 5 straipsnio, A skirsnio 2 dalies d punktą valstybės narės prižiūri, kad vežėjai užtikrintų, jog šio straipsnio b punkte minimame maršruto plano originale būtų nurodyta, kada ir kur kelionėje vežami gyvūnai buvo šeriami ir girdomi, ir jog už vežimą atsakingas personalas prižiūrėtų, kad tai būtų nurodyta maršruto plane.

5. Remiantis Reglamento Nr. 615/98 2 straipsniu, iš Europos bendrijos muitų teritorijos išvežami gyvūnai turi būti patikrinami. Šio straipsnio 3 dalyje numatyta, kad gyvūnų išvykimo valstybės kompetentingos institucijos oficialiai paskirtas veterinarijos gydytojas patikrina ir patvirtina, kad: a) gyvūnų būklė leidžia juos vežti pagal Direktyvoje 91/628 įtvirtintas nuostatas; b) transporto priemonė, kurioje gyvūnai išvežami iš Bendrijos muitų teritorijos, atitinka šios direktyvos nuostatas; ir c) buvo imtasi reikalingų priemonių užtikrinti gyvūnų priežiūrą kelionės metu pagal minėtos direktyvos reikalavimus.

9. Minėtos direktyvos priedo VII skyriuje (48 punktas) numatyti šėrimo ir girdymo intervalai, kelionės trukmė bei poilsio laikas, kurių reikia laikytis vežant gyvus gyvūnus. Vadovaujantis 48 dalies 2 punktu, kelionės trukmė paprastai negali viršyti 8 valandų, išskyrus atvejus, kai transporto priemonė atitinka 3 punkte nurodytas sąlygas. Minėto skyriaus 48 dalies 4 punkto d papunktyje ir 48 dalies 5 punkte gyvuliams vežti nustatyta taisyklė (vadinama 29 valandų taisykle), pagal kurią gyvūnams po 14 valandų kelionės turi būti suteikta mažiausiai 1 valanda poilsio laiko, per kurį jie turi būti pagirdyti ir, jeigu reikia, pašerti. Po šio poilsio laiko juos galima

6. Direktyvoje 91/628 nustatyti kriterijai, kurių valstybės narės turi laikytis, siekdamos apsaugoti gyvūnus vežimo metu.

vežti dar 14 valandų, o vėliau gyvūnus vėl būtina iškrauti, pašerti, pagirdyti ir pailsinti mažiausia 24 valandas [7].

10. Dėl vežimo jūra direktyvos priedo 48 dalies 7 punkte nurodyta, kad:

„a) gyvūnų negalima vežti jūra, jeigu maksimali kelionės trukmė ilgesnė negu nurodyta 2 punkte, nebent laikomasi sąlygų, išdėstytų 3 ir 4 punktuose, išskyrus sąlygas dėl kelionės trukmės ir poilsio laiko;

b) vežant gyvūnus jūra reguliariu tiesioginiu maršrutu tarp dviejų Bendrijos geografinių taškų transporto priemonėmis, kurios pakrautos į laivą neiškraunant gyvūnų, pastaruosius būtina pailsinti 12 valandų, kai jie iškraunami paskirties uoste ar netoliese, nebent kelionės trukmė jūra tokia, kad kelionę galima laikyti atitinkančią 2, 3 ir 4 punkto reikalavimus.“

7 — Iš tikrųjų 29 valandų taisyklė atspindi neteisingą 48 dalies 4 punkto d papunkčio aiškinimą, nes pastarajame numatyta, kad kelionei trunkant maksimaliai leidžiamas 28 valandas būtina skirti mažiausiai 1 valandą poilsiui. Taigi minėta 29 valandų taisyklė nustato ne maksimalią vežimo trukmę, bet minimalią kelionės trukmę.

II — Faktinės aplinkybės, prejudiciniai klausimai ir procesas Teisingumo Teisme

11. 2002 m. spalio 23 d. *Schwaninger Martin, Viehhandel – Viehexport* (toliau – *Schwaninger Martin*) *Zollamt Salzburg, Erstattungen,* (Zalcburgo muitinės įstaiga, Grąžinamųjų išmokų skyrius) deklaravo 33 galvijų eksportą į Albaniją ir pateikė prašymą, kad už tai jai būtų skirta eksporto grąžinamoji išmoka. Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad atitinkami gyvūnai 14 valandų buvo vežami sausumos keliais iš Austrijos į Triestą (Italija), kur jie buvo iškrauti ir jiems suteikta 24 valandos poilsio, po kurio jie tęsė kelionę į Albaniją į keltą pakrautuose sunkvežimiuose. Kelionė jūra iš Triesto į Duresį (Albanija) truko 41 valandą 30 minučių ir vėliau be sustojimo buvo tęsiama vežant 4 valandas ir 30 minučių sausumos keliais iki galutinės paskirties vietos Liušnėje (Albanija), kur gyvūnai buvo iškrauti po iš viso 46 valandas trukusios kelionės.

12. Zalcburgo muitinės įstaiga atmetė *Schwaninger Martin* jai pateiktą prašymą skirti eksporto grąžinamąją išmoką nurodydama, kad atitinkamas vežimas pažeidė Bendrijos teisės nuostatas dėl gyvūnų apsaugos ir pirmiausia Direktyvos 91/628 normas dėl jūra vežamų gyvūnų girdymo ir šėrimo intervalų. Iš tikrųjų ji konstatavo, kad pateiktame maršruto plane nebuvo nurodytas laikas tarp jūra vežamų gyvūnų šėrimo ir girdymo intervalų ir nepateikta nuoroda apie už šiuos veiksmus atsakingą asmenį, tad, remdamasi šiomis aplinkybėmis, padarė išvadą, kad galvijai nebuvo šeriami ir girdomi

46 valandas. Be to, ji pripažino nereikšmingu vėliau vairuotojo pateiktą priesaikai tolygų pareiškimą su informacija apie gyvūnų šėrimo ir girdymo laiką per kelionę laivu.

13. Bendrovė *Schwaninger Martin* Zalcburgo muitinės įstaigos sprendimą atmesti prašymą apskundė *Unabhängiger Finanzsenat* (Nepriklausomas mokesčių teismas), kuris, suabejojęs dėl atitinkamų Bendrijos teisės nuostatų aiškinimo, nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar 1998 m. kovo 18 d. Komisijos Reglamento (EB) Nr. 615/98 1 straipsnis turi būti suprantamas taip, kad 1991 m. lapkričio 19 d. Direktyvos 91/628 priedo (48 dalies 7 punkto b papunktis) analogiškai turi būti taikomas vežant gyvūnus jūra reguliariu tiesioginiu maršrutu tarp Bendrijos geografinio taško ir trečiosios šalies geografinio taško transporto priemonėmis, kurios pakraunamos į laivą neiškraunant gyvūnų?

2. Jei į pirmąjį klausimą bus atsakyta teigiamai, ar Direktyvos 91/628 <...> priedo (48 dalies 7 punkto b papunktis) turi būti suprantamas taip, kad, vežant galvijus, kelionės jūra trukmė neatitinka 4 punkto d papunktyje įtvirtintos nuostatos, jeigu po 14 vežimo valandų gyvūnai nepailsinami mažiausiai vieną valandą?

3. Jei į pirmąjį klausimą bus atsakyta neigiamai, ar tuomet taikytina nuostata, t. y. direktyvos <...> priedo (48 dalies 7 punkto a papunktis), turi būti suprantama taip, kad vežant jūra reguliariu tiesioginiu maršrutu tarp Bendrijos geografinio taško ir trečiosios šalies geografinio taško transporto priemonėmis, kurios pakraunamos į laivą neiškraunant gyvūnų, vežimo trukmė nėra svarbi, jeigu gyvūnai reguliariai šeriami ir girdomi, ir kad tokiu atveju sunkvežimius iškrovus paskirties uoste tuoj pat prasideda kitas 29 valandų vežimo sausumos keliais laikas?

4. Jeigu į trečiąjį klausimą bus atsakyta teigiamai, ar direktyvos <...> 5 straipsnio A skirsnio 2 dalies d punkto ii papunkčio pirma įtrauka turi būti suprantama taip, kad už vežimą atsakingi asmenys maršruto plane privalo nurodyti, kada jūra vežami gyvūnai buvo šeriami ir girdomi, ir kad iš anksto rašomąja mašinėle atspausdintas įrašas „vežant jūra (gyvūnai) šeriami ir girdomi vakare, ryte, per pietus, vakare ir ryte“ neatitinka direktyvos reikalavimų, o to teisinė

pasekmė yra tai, kad dėl trūkstamų įrašų apie (gyvūnų) priežiūrą prarandama teisė gauti eksporto grąžinamąją išmoką, jeigu reikalingi įrodymai nepateikiami kitu būdu?“

14. *Schwaninger Martin*, Belgijos ir Austrijos vyriausybės bei Europos Bendrijų Komisija pateikė rašytines pastabas pagal Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnį. Posėdyje dalyvavo *Schwaninger Martin*, Graikijos vyriausybė ir Komisija.

III — Teisinis vertinimas

A — *Dėl pirmojo prejudicinio klausimo*

15. Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės prašo Teisingumo Teismo išaiškinti Reglamente Nr. 615/98 pateikiamos nuorodos į Direktyvą 91/628 apimtį, ir ypač ar taikant šią nuorodą vežant keltu į paskirties vietą trečiojoje šalyje būtina analogiškai taikyti direktyvos priedo 48 dalies 7 punkto b papunktį, taikomą vežti laivais tarp dviejų Bendrijos geografinių taškų.

16. Prieš nagrinėjant šį klausimą reikėtų kiek detaliau aptarti reglamentavimo kontekstą, kuriam esant buvo pateiktas pirmasis klausimas.

17. Pirmiausia reikia priminti, kad Reglamento Nr. 615/98 1 straipsnis eksporto grąžinamųjų išmokų suteikimą susieja su Bendrijos teisės aktų gyvūnų apsaugos srityje laikymusi transportuojant iki pirmojo iškrovimo galutinės paskirties trečiojoje šalyje vietos ir visų pirma su Direktyvoje 91/628 įtvirtintomis nuostatomis, tarp kurių reikėtų paminėti minėtos direktyvos priedo VII skyriaus nuostatas dėl maksimalios kelionės ir poilsio pertraukų trukmės vežant.

18. Paprastai gyvulius galima vežti 8 valandas, išskyrus atvejus, kai transporto priemonė atitinka tam tikras, vežamų gyvūnų gerovę užtikrinti skirtas, direktyvos 48 dalies 3 punkte nurodytas sąlygas, kuomet kelionė gali trukti 29 valandas, padarant bent vieną mažiausiai 1 valandos pertrauką, per kurią gyvūnai turi būti pašerti ir pagirdyti.

19. Vežant jūra, direktyvos priedo 48 dalies 7 punkto a papunktyje nustatyta maksimali 8 valandų kelionės trukmė, išskyrus atvejus, kai transporto priemonė atitinka 48 dalies 3 punkto sąlygas, kuomet nebereikalaujama laikytis su kelionės ir poilsio trukme susijusių sąlygų. Vis dėlto vežant jūra keltu Bendrijos teritorijoje minėtas 48 dalies 7 punkto b papunktis nustato reikalavimą padaryti 12 valandų pertrauką paskirties uoste, jei kelionės trukmė viršija 48 dalies 2 punkte ir 48 dalies 4 punkte nustatytas ribas (8 arba 28 vežimo valandas).

20. Atsižvelgdamas į tai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo išaiškinti, kuris iš dviejų Direktyvos 91/628 priedo VII skyriaus 48 dalies 7 punkto a arba b papunkčiuose numatytų atvejų taikomi vežant pakrautais sunkvežimiais, kai šie, kaip šioje byloje, yra pakraunami į laivą, kuris jungia tašką Bendrijoje su trečiąja šalimi. Iš tikrųjų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pažymėdamas, kad, vadovaujantis 48 dalies 7 punkto b papunkčio tekstu, šios nuostatos nebūtų galima taikyti kitiems vežimams nei vežimai Bendrijoje, vis dėlto teigia, kad nagrinėjamo straipsnio taikymo sritis galėtų būti išplėsta vadovaujantis Reglamente Nr. 615/98 esančia nuoroda į Direktyvą 91/628, reikalaujančia laikytis pastarosios nuostatų vežant gyvūnus į pirmojo iškrovimo galutinės paskirties trečiojoje šalyje vietą.

21. Manau, kad toks aiškinimas yra nepriimtinas dėl kelių priežasčių.

22. Pirma, kaip pastebi Komisija, greta aiškaus Direktyvos 91/628 priedo 48 dalies 7 punkto b papunkčio teksto, pagal kurį į šios nuostatos taikymo sritį nepatenka vežimas keltu už Bendrijos erdvės ribų, taip pat pažymėtina aplinkybė, kad nors Reglamento Nr. 615/98 1 straipsnis eksporto grąžinamųjų išmokų suteikimą susieja su Direktyvos 91/628 reikalavimų laikymusi įvairiais gyvūnų vežimo etapais „iki jų pirmojo iškrovimo galutinės paskirties trečiojoje šalyje vietos“, šiame reglamente nėra jokių specialių nuostatų dėl to, kaip taikant minėtą reglamentą šie išimtinai vežimams Bendrijos teritorijoje skirti direktyvos reikalavimai taip pat turėtų būti taikomi ir vežimams į trečiąsias šalis.

23. Šiuo klausimu reikia pastebėti, kad net jei Direktyvos 91/628 priedo 48 dalies 7 punkto b papunkčio nuostatų taikymas vežimams už Bendrijos ribų padėtų pasiekti konkretų Reglamente Nr. 615/98 numatytą gyvūnų apsaugos tikslą, užtikrinant vienodą apsaugos lygį vežimams Bendrijos teritorijoje ir už jos ribų, vis dėlto tokiam taisyklių taikymo išplėtimui būtų reikalingas trečiosios šalies bendradarbiavimas, kuri turėtų užtikrinti, kad jos paskirties uostuose būtų įrengta Bendrijos teisės aktuose gyvūnų gerovės apsaugos srityje nustatyta infrastruktūra ir užtikrintos higienos sąlygos. Toks rezultatas nesuderinamas su valstybių suverenios lygybės principu, kuris yra tarptautinių santykių pagrindas.

24. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo siūlomu taikymo išplėtimu pagal analogiją neatsižvelgiama į tai, kad būtina laikytis tarptautinės teisės principų ir kad teisiškai neįmanoma įpareigoti taikyti Bendrijos teisės nuostatas už „Bendrijos teritorijos“ ribų [8]. Negalima daryti prielaidos, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas, Reglamento Nr. 615/98 1 straipsnyje įtvirtinta nuoroda įpareigodamas laikytis Direktyvos 91/628 nuostatų norint gauti eksporto grąžinamąsias išmokas, ketino pažeisti minėtus principus ir draudimą.

25. Taigi reikia atmesti nacionalinio teismo pasiūlytą Reglamento Nr. 615/98 1 straipsnio ir Direktyvos 91/628 priedo 48 dalies 7 punkto b papunkčio aiškinimą, nes jis prieštarauja anksčiau nurodytiems principams.

26. Be to, Direktyvos 91/628 priedo 48 dalies 7 punkto b papunktyje įtvirtintų specialiųjų nuostatų išplėtimas pagal analogiją nėra reikalingas ir dėl to, kad nėra jokios nagrinėjamų teisės nuostatų spragos dėl vežimo keltu į trečiąją šalį. Iš tikrųjų pastaruoju atveju taikomos minėtos nuostatos a papunktyje numatytos vežti jūra taikytinos bendrosios nuostatos. Iš tiesų vežimas į laivą pakrautu sunkvežimiu, nors ir turi savų ypatumų, vis tiek yra pripažįstamas vežimu jūra, kaip tai patvirtina ir aplinkybė, kad b papunktyje vežimas keltais tiesiogiai priskiriamas „vežimui jūra“, ir ypač tai, kad nagrinėjamos direktyvos priedo I skyriaus 26 dalyje reglamentuodamas transporto rūšis teisės aktų leidėjas šio tipo laivus priskyrė vežimams *vandens keliu* [9], o tos pačios dalies b punkte šios rūšies transporto atžvilgiu tiesiogiai nurodė, kad: „i) gardai su gyvūnais tinkamai pritvirtinami prie transporto priemonės; transporto priemonėse ir gyvūnų garduose yra atitinkamų priemonių, kuriomis jie tvirtai pririšami prie laivo. Visos transporto priemonės, vežamos uždaruose savaeigių laivų deniuose, pakankamai vėdinamos. Esant galimybei, transporto priemonė su gyvūnais statoma netoli ventiliacijos angų; ii) garduose yra pakankamai ventiliacinių angų ar kitų priemonių, užtikrinančių tinkamą ventiliavimą, atsižvelgiant į tai, kad uždaroje laivo patalpoje stinga oro. Gardai turi būti pakankamai erdvūs, kad stovintiems gyvūnams pakaktų oro įvairiame jų aukštyje; iii) gyvūnai turi būti pasiekiamas bet kurioje gardo vietoje, kad kelionės metu jais būtų galima prireikus pasirūpinti, juos pašerti ir pagirdyti“ (atsižvelgiant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą, galima spėti, kad šioje byloje šių sąlygų buvo laikomasi, nes prašymo priimti prejudicinį sprendimą originalo 15 puslapyje nurodoma, kad šioje byloje gyvūnai buvo vežami Direktyvos 91/628 priedo 48 dalies

8 — Dėl teritorialumo principo žr. 1988 m. rugsėjo 27 d. Sprendimą *Ahlström Osakeyhtiö ir kt. prieš Komisiją* (89/85, 104/85, 114/85, 116/85, 117/85 ir 125–129/85, Rink. p. 5193, 18 punktas). Taip pat žr. 1992 m. lapkričio 24 d. Sprendimą *Poulsen ir Diva Navigation Corp.* (C-286/90, Rink. p. I-6019).

9 — Šiuo klausimu žr. 2003 m. liepos 22 d. Komisijos komunikatą AGRI H4/MR D (2003) 18791.

3 punkte numatytas „papildomas sąlygas“ atitinkančia transporto priemone).

B — *Dėl antrojo prejudicinio klausimo*

27. Tai, kad teisės aktuose nėra spragų, taip pat patvirtina siūlomą sprendimą, nes šioje byloje taikomų teisės nuostatų buvimas užtikrina vežamų gyvūnų apsaugos tikslo įgyvendinimą ir, priešingai nei teigia Belgijos vyriausybė, taip išvengiama Reglamento Nr. 615/98 1 straipsnyje pateikiamos nuorodos laikytis Direktyvos 91/628 nuostatų veiksmingumo pažeidimo [10].

29. Atsižvelgiant į siūlomą pirmojo klausimo atsakymą, į antrąjį Teisingumo Teismui pateiktą klausimą, kuriuo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo išaiškinti Direktyvos 91/628 priedo 48 dalies 7 punkto b papunkčio taikymo ypatumus vežant jūra keltu į tašką už Bendrijos ribų, atsakyti nereikia.

30. Jei Teisingumo Teismas vis dėlto nustatytų, kad 48 dalies 7 punkto b papunktis yra taikomas vežant jūra už Bendrijos teritorijos ribų, išnagrinėsiu ir šį klausimą.

28. Atsižvelgdamas į čia nurodytas aplinkybes, siūlau Teisingumo Teismui į pirmąjį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą atsakyti, kad Direktyvos 91/628 priedo 48 dalies 7 punkto b papunkčio specialiosios nuostatos yra susijusios tik su vežimu keltais („savaeigiais“) tarp dviejų Bendrijos taškų ir negali analogiškai būti taikomos vežant gyvūnus keltais į trečiąsias šalis.

31. Visų pirma nacionalinis teismas prašo Teisingumo Teismo išaiškinti, ar, vadovaujantis 48 dalies 7 punkto b papunkčiu, kuris šiuo klausimu nurodo į 48 dalies 4 punkto d punktą, 29 valandų trukmės kelionėje keltu turi būti numatyta 1 valandos pertrauka po pirmųjų 14 kelionės valandų.

10 — Dėl būtinybės aiškinti Bendrijos teisės nuostatas išsaugant jų veiksmingumą visų pirma žr. 2000 m. vasario 24 d. Sprendimą *Komisija prieš Prancūziją* (C-434/97, Rink. p. I-1129, 21 punktas) ir 2001 m. spalio 4 d. Sprendimą *Komisija prieš Italiją* (C-403/99, Rink. p. I-6883, 28 punktas).

32. Manau, kad į šį klausimą reikia atsakyti neigiamai.

33. Iš tikrųjų, be praktinių sunkumų, kurių patirtų keltas, jei turėtų prisišvartuoti uoste ar šalia jo, kad gyvūnams galėtų būti suteikta pertrauka poilsiui, aiškinant atitinkamas teisės nuostatas reikėtų atsižvelgti į jų tikslą ir ypač į pagrindinę direktyvos priedo 48 dalies 4 punkto, kuris nurodytas 48 dalies 7 punkte, paskirtį ir iš to kylančią aplinkybę, kad nėra jokio reikalo suteikti tokį poilsio laiką vežant jūra keltu.

C — *Dėl trečiojo prejudicinio klausimo*

34. Iš tikrųjų reikia priminti, jog nagrinėjama mažiausiai 1 valandos pertrauka yra skirta tam, kad vežėjas galėtų suteikti gyvūnams reikiamą priežiūrą, susijusią su higiena, šėrimu ir girdymu. Vis dėlto, nors akivaizdu, kad norint atlikti šiuos veiksmus vežant sausumos keliais būtina sustabdyti transporto priemonę, taip nėra vežant keltu, kai vežami gyvūnai, kaip nurodyta 26 punkte, gali ir turi būti pašerti bei pagirdyti. Be to, nors vežant keltu gyvūnai yra sunkvežimyje, galime manyti, kad jie nepatiria vežant sausumos keliu būdingo kratymo bei trūkčiojimo ir šiuo požiūriu keliauja geresnėmis sąlygomis, dėl kurių nagrinėjama 1 valandos pertrauka poilsiui tampa nebereikalinga.

35. Jei Teisingumo Teismas nuspręstų neatsižvelgti į pateiktą pirmojo klausimo atsakymą, siūlyčiau jam į antrąjį klausimą atsakyti, kad reikalavimas suteikti mažiausiai 1 valandos pertrauką po 14 kelionės valandų nėra taikomas gyvūnams, vežamiems į keltą pakrautame sunkvežimyje, jei šis atitinka Direktyvos 91/628 priedo I skyriaus 26 dalies b papunktyje numatytas sąlygas.

36. 26 punkte pateiktas nagrinėjamo vežimo priskyrimas vežimui jūra reiškia, kad, nesant specifinių šiai transporto rūšiai skirtų nuostatų, nagrinėjamam vežimui taikomos Direktyvos 91/628 priede įtvirtintos su vežimu jūra susijusios bendrosios nuostatos.

37. Taigi pirmiausia reikia išsiaiškinti, ar šioje byloje taikytinas Direktyvos 91/628 priedo 48 dalies 7 punkto b papunktis, pagal kurį, „vežant gyvūnus jūra reguliariu tiesioginiu maršrutu tarp dviejų Bendrijos geografinių taškų transporto priemonėmis, kurios pakrautos į laivą neiškraunant gyvūnų, pastaruosius būtina pailsinti 12 valandų, kai jie iškraunami paskirties uoste ar netoliese, nebent kelionės trukmė jūra tokia, kad kelionę galima laikyti atitinkančią 2, 3 ir 4 punkto reikalavimus“.

38. Iš bylos medžiagos nėra aišku, kad vežimo jūra trukmė nebuvo įrašyta į maršruto planą, dėl kurio, remiantis Direktyvos 91/628 5 straipsnio A skirsnio 2 dalies d punkto ii papunkčio antra įtrauka, už vežimą atsakingas personalas turėjo pasirūpinti, kad jį „patikrinę patvirtintų atsakingi pasienio punkto arba valstybės narės nustatyto sienos kirtimo punkto pareigūnai <…>. Prieš tai gyvūnus patikrina ir įvertina oficialiai paskirtas veterinaras, kuris nustato, ar gyvūnai gali toliau būti vežami“.

39. Taigi galime pagrįstai teigti, kad šioje byloje taikytinas ne Direktyvos 91/628 priedo 48 dalies 7 punkto b papunktis, o tik 48 dalies 7 punkto a papunktis, pagal kurį „gyvūnų negalima vežti jūra, jeigu maksimali kelionės trukmė ilgesnė negu 8 valandos, „nebent laikomasi sąlygų, išdėstytų 3 ir 4 punktuose, išskyrus sąlygas dėl kelionės trukmės ir poilsio laiko“.

40. Jei vežama keltu tarp valstybės narės ir trečiosios šalies uostų, direktyvos priedo 48 dalies 7 punkto b papunkčio taikymas, bent jau remiantis jo tekstu ir 26 punkte pateiktais paaiškinimais pagrįstu aiškinimu, neišvengiamai reiškia, kad 12 valandų poilsio laikas po keltu vežtų gyvūnų atvykimo į paskirties uostą nėra būtinas ir kad galima tuoj pat pradėti tolesnį 28 valandų trukmės vežimą sausumos keliais [11], įvykdžius tris sąlygas: pirma, kai vežimas keltu yra bendro minėtame maršruto plane nurodyto kelionės plano dalis; taip pat, kai keltas atitinka 48 dalies 3 punkte nurodytas sąlygas, kaip tai šioje byloje patvirtinta prašymo priimti prejudicinį sprendimą originalo 15 puslapyje, ir galiausiai, kai buvo imtasi visų 26 punkte numatytų Direktyvos 91/628 priedo I skyriaus 26 dalies b punkto i, ii ir iii papunkčiuose tiesiogiai nustatytų priemonių (to, kaip nurodyta, negalima atmesti, nes keltas atitinka minėtame 48 dalies 3 punkte nustatytus reikalavimus).

41. Vadovaujantis tokiu aiškinimu, galima konkrečiai atmesti būtinybę suteikti minėtą poilsio laiką, jei, be jau prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodytų duomenų, taip pat būtų galima gauti duomenų ir apie kitas dvi ankstesniame punkte nurodytas sąlygas.

42. Vis dėlto prašyme priimti prejudicinį sprendimą abejojama, ar toks požiūris būtų tinkamas šioje byloje, nepaisant to, kad jis susijęs su gyvūnų vežimu į trečiąją šalį ir 41 valandą trukusia kelione keltu, po kurios

11 — Atvirkščiai, jei vežama keltu tarp dviejų valstybių narių uostų, negalima *a priori* atmesti 12 valandų poilsio laiko, nes net jei šiam poilsio laikui būtinas bendradarbiavimas su paskirties uosto tarnybomis, toks bendradarbiavimas, kuris nėra privalomas trečiųjų šalių institucijoms, yra privalomas valstybių narių institucijoms. Dėl to, kai vežimas jūra keltu viršija 48 dalies 7 punkto b papunktyje numatytą kelionės trukmę, atvykusiems į valstybės narės uostą gyvūnams turi būti suteiktas šis poilsio laikas. Ir, atvirkščiai, jei kelionės trukmė neviršija minėto laiko, paprastai gyvūnams nereikia suteikti poilsio ir vežimą galima tęsti tuoj pat.

dar apie 5 valandas buvo vežama sausuma, ir dėl to visa kelionė truko 46 valandas.

43. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, šios abejonės kyla dėl to, kad nagrinėjamų nuostatų taikymas pažodžiui reikštų, jog gyvūnams vežti keltu tarp Bendrijos ir trečiosios šalies uostų nebūtų taikomi jokie laiko apribojimai, net jei jo trukmė gerokai viršytų 46 valandas ir tęstųsi daugelį dienų, o toks rezultatas nebūtų suderinamas su nagrinėjamais teisės aktais siekiamais gyvūnų apsaugos tikslais.

44. Vis dėlto į šias teleologinio pobūdžio abejones reikia atsižvelgti. Dėl to būtina atkreipti ypatingą dėmesį į: a) tai, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas atmetė 2006 m. vasario 2 d. Sprendime *Finanzgericht Hamburg* pateiktus anksčiau minėtu požiūriu paremtus argumentus; ir b) anksčiau minėtą teiginį, kad vežant tarp geografinio taško Bendrijoje ir geografinio taško trečiojoje šalyje tokiam vežimui, koks nagrinėjamas šioje byloje, teoriškai gali būti netaikomi jokie laiko apribojimai.

45. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ginčija argumentus, kad „gyvūnų vežimo keltu dalį neabejotinai reikia priskirti poilsio laikui“ [12]. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo manymu, toks argumentas nepagrįstas, nes pagal Direktyvos 91/628 2 straipsnio 2 dalies h punktą „poilsio laikas“ yra „tęstinis laikotarpis kelionės metu, per kurį gyvūnai nėra vežami transporto priemone“.

46. Šis kaltinimas negali būti lemiamas, nes nors *Finanzgericht Hamburg* į keltą pakrautų gyvūnų vežimo laiką priskyrė „poilsio laikui“, galime manyti, kad jis taip apibūdino laiką, kai gyvūnai vežami tiesiogiai pakrauti į specialiai jiems vežti pritaikytus laivus (pastarasis laikas tikrai negali būti įskaičiuojamas į vėliau sausumos keliais tęsiamo vežimo jūra trukmę). Taigi reikia pripažinti, kad nors *Finanzgericht Hamburg* ir vartojo nagrinėjamą sąvoką, jis ketino nurodyti, kad vežimo pirmojo tipo transporto priemonėje laikas (kurį jis apibūdino taip pat, kaip ir vežimo antrojo tipo transporto priemonėje laiką), vertinant jo reikšmę, turėtų būti *prilyginamas* poilsio laikui. Tai savo pastabose Teisingumo Teismui nurodė Komisija, patvirtindama, kad į keltus pakrautų transporto priemonių vežimas negali būti laikomas nei vežimu, nei poilsio laiku Direktyvos 91/628 sąvokų prasme.

12 — Remiantis prašymu priimti prejudicinį sprendimą, prieidamas prie šios išvados Hamburgo *Finanzgericht* prieštaravo Vienos *Verwaltungsgerichtshof*, kuris 2005 m. birželio 30 d. Sprendime patvirtino, kad taisyklės išimtis dėl 12 valandų poilsio laiko galima, tik jei vežimas keltu neviršijo 14 valandų.

47. Teiginį, kad vežant iš geografinio taško Bendrijoje į geografinį tašką trečiojoje šalyje tokiam vežimui, koks nagrinėjamas šioje byloje, teoriškai gali būti netaikomi jokie laiko apribojimai, pirmiausia susilpnina tai, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pats sau prieštaraudamas prašo Teisingumo Teismo išaiškinti, ar jei vežimo į keltą pakrautose transporto priemonėse trukmė nebūtų svarbi, kitas 28 valandų vežimo sausumos keliais laikotarpis prasidėtų tuoj pat po sunkvežimio iškrovimo trečiosios šalies uoste (taip pripažįstama, kad yra vežimo trukmės apribojimas, net kai toks vežimas vykdomas sausumos keliais trečiojoje šalyje).

48. Vis dėlto šį nagrinėjamo teiginio trūkumą sustiprina dar svarbesnė aplinkybė. Net jei direktyvoje nėra nuostatos dėl trečiojoje šalyje sausumos keliais vykdomo vežimo, bendroji sistemos dvasia leidžia manyti, kad minimali 29 valandų kelionės trukmė taip pat turėtų būti taikoma ir šiai vežimo rūšiai. Antraip būtų pažeistas bendrasis nagrinėjamų teisės aktų uždavinys užtikrinti gyvūnų gerovę.

49. Dėl to, neskaičiuojant gyvūnų vežimo į keltą pakrautose transporto priemonėse laiko, kai yra įvykdytos 39–41 punktuose nurodytos sąlygos, nekyla grėsmės, kad jei tuoj pat prasidėtų šių gyvūnų vežimas sausumos keliais, jis galėtų tęstis be pertraukos daugelį dienų, nes šis naujas vežimas, netaikant jam jokių sąlygų, negalėtų tęstis ilgiau kaip 14 valandų, kai turėtų būti suteiktas bent 1 valandos trukmės poilsio laikas.

50. Ankstesnio punkto pabaigoje pateiktai išvadai neprieštarauja šios išvados 23 ir 24 punktuose pateikti teiginiai dėl sunkumų, su kuriais būtų susiduriama aiškinant Direktyvos 91/628 priedo 48 dalies 7 punkto b papunktį kaip įpareigojantį į keltą pakrautuose sunkvežimiuose gyvūnų vežėjui juos iškrauti 12 valandų trukmės poilsiui galutinės paskirties uoste trečiojoje šalyje, kai tam būtų reikalingas šios šalies bendradarbiavimas, o jo nesant būtų neįmanoma įpareigoti taikyti Bendrijos teisės nuostatas už „Bendrijos teritorijos“ ribų.

51. Iš tikrųjų 48 dalies 4 punkto d papunktyje numatytam mažiausiai 1 valandos trukmės poilsio laikui nėra būtinas joks trečiosios šalies institucijų bendradarbiavimas, atsižvelgiant į tai, kad, kaip nurodyta šios išvados 46 punkte, pagal Direktyvos 91/628 2 straipsnio 2 dalies h punktą poilsio laikas yra apibrėžiamas kaip „tęstinis laikotarpis kelionės metu, per kurį gyvūnai nėra vežami transporto priemone“. Taigi, norint suteikti gyvūnams poilsio laiką, nebūtina juos iškrauti.

52. Tad siūlau, kad atsakydamas į trečiąjį klausimą Teisingumo Teismas nurodytų, jog,

vežant jūra reguliariu tiesioginiu maršrutu tarp Bendrijos geografinio taško ir trečiosios šalies geografinio taško transporto priemonėmis, kurios pakraunamos į keltą neiškraunant gyvūnų, vežimo trukmė neturėtų būti svarbi, jeigu gyvūnai reguliariai girdomi ir šeriami, ir kad tokiu atveju sunkvežimius iškrovus paskirties uoste gali tuoj pat prasidėti kitas 28 valandų vežimo sausumos keliais laikotarpis.

54. Iš dviejų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateiktų klausimo dalių loginės sekos akivaizdu, kad esminis šio klausimo objektas yra patikrinti visų vežėjo veiksmų suderinamumą su visa direktyva, o ne tik su pirmajai klausimo daliai svarbia specialiąja nuostata. Visus vežėjo veiksmus sudaro ne vien tai, kas iš anksto atspausdinant įrašą rašomąja mašinėle maršruto plane buvo numatyta kaip programa, tačiau ir: a) vėlesnis parašas maršruto plane, kuriuo vežėjas teigia kelionės gale patvirtinęs, kad kiekvienu numatytu laiku ir nustatyta tvarka jis iš tiesų suteikė gyvūnams maršruto plane nurodytą priežiūrą; ir b) priesaikai tolygus pareiškimas tuo pačiu klausimu, kuris, remiantis nuoroda prašymo priimti prejudicinį sprendimą 3 puslapyje, buvo pateiktas vairuotojo ir *Zollamt Salzburg, Erstattungen* pripažintas nesvarbiu.

D — *Dėl ketvirtojo klausimo*

53. Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia ar, pirma, Direktyvos 91/628 5 straipsnio A skirsnio 2 dalies d punkto ii papunkčio pirma įtrauka turi būti suprantama „taip, kad už vežimą atsakingi asmenys maršruto plane privalo nurodyti, kada jūra vežami gyvūnai buvo šeriami ir girdomi“, ir, antra, „ar iš anksto rašomąja mašinėle atspausdintas įrašas“, pagal kurį vežant laivu gyvūnai buvo „šeriami ir girdomi vakare, ryte, per pietus, vakare ir ryte“ neatitinka direktyvos reikalavimų, o to teisinė pasekmė yra tai, „kad dėl trūkstamų įrašų apie (gyvūnų) priežiūrą prarandama teisė gauti eksporto grąžinamąją išmoką, jeigu reikalingi įrodymai nepateikiami kitu būdu“.

55. Kad būtų galima tinkamai atsakyti į šį klausimą, jį suprantant taip, kaip nurodyta ankstesniame šios išvados punkte, reikia išaiškinti Direktyvos 91/628 5 straipsnio A skirsnio 2 dalies d punkto ii papunktį, atsižvelgiant į 5 straipsnio A skirsnio 2 dalies d punkto ii papunkčio antrą įtrauką ir 5 straipsnio A skirsnio 2 dalies f punktą.

56. Direktyvos 91/628 5 straipsnio A skirsnio 2 dalies d punkto ii papunktyje nurodoma, kad vežėjas užtikrina, jog už vežimą atsakingas personalas „maršruto plane nurodo, kada ir kur kelionėje vežami gyvūnai *buvo* šeriami ir girdomi“; d punkto i papunkčio

pirmoje įtraukoje nurodoma, kad maršruto plano originalas „yra tinkamai *sudarytas* ir tam tikrų asmenų reikiamu metu *visiškai užpildytas*“ [13] .

57. Atsakovė pagrindinėje byloje Teisingumo Teismui pateiktose rašytinėse pastabose pabrėžė nagrinėjamoje nuostatoje įtvirtintą skirtumą tarp „sudarymo“ ir „visiško užpildymo“, pažymėdama, kad nuostatoje numatyta, jog abu šie formalumai – taigi ir kiekvienas jų atskirai – turi būti įvykdyti „reikiamu metu“.

58. Prašymo priimti prejudicinį sprendimą 5.2 punkte pažymėjusi, kad kelionės pabaigoje pasirašydamas maršruto planą vežėjas patvirtino, jog iš anksto nustatytu metu gyvūnais iš tiesų buvo pasirūpinta, atsakovė pagrindinėje byloje tuo remdamasi daro išvadą, kad iš anksto rašomąja mašinėle maršruto plane atspausdintas įrašas, kuriame nurodoma, kada gyvūnus reikia pašerti ir pagirdyti, prilygsta reikalavimui „sudaryti“, o vėlesnis pasirašymas – „visiškai užpildyti“ reikiamus formalumus. Akivaizdu, kad ji supranta, jog visiškas užpildymas pasirašant atitinka nagrinėjamoje teisės nuostatoje įtvirtintus reikalavimus, susiejant parašą ir anksčiau rašomąja mašinėle atspausdintą maršruto planą. Iš tikrųjų: a) nuorodą, kad nagrinėjami veiksmai turi būti atlikti „vakare, ryte, per pietus, vakare ir ryte“, pakartojant žodžius „vakare ir ryte“, galima būtų pagrįstai suprasti ne kaip bendro pobūdžio įrašą, tačiau priešingai, kaip nurodančią įvairius tarpsnius, kurių laiką galima nustatyti, konkrečioje kelionėje, kaip nurodyta maršruto plane, trukusioje 41 su puse valandos ir todėl apėmusioje ne vien „vakarą, rytą ir pietus“, bet ir „vakarą“ bei „rytą“; ir b) kadangi maršruto plane numatyta programa buvo tokia tiksli, nebereikėjo laipsniškai aprašinėti jos vykdymo ir todėl „reikiamas laikas“ paskutinį kartą pasirašant užpildyti prie maršruto plano pridedamą patvirtinimą buvo kelionės pabaiga. Be abejonės, atsakovė pagrindinėje byloje savo pastabose nesiremia priesaikai tolygaus pareiškimo, kurį, kaip nurodoma prašymo priimti prejudicinį sprendimą 3 punkte, ji veltui *ex post* pateikė *Zollamt Salzburg, Erstattungen*, galima įrodomąja galia, nes laikosi dviejuose ankstesniuose punktuose išdėstytos pozicijos.

59. Taip suprantamos priemonės, kuriomis atsakovė pagrindinėje byloje teigia įvykdžiusi Direktyvos 91/628 5 straipsnio A skirsnio 2 dalies d punkto ii papunkčio nuostatas, be abejonės, tiksliai neatitinka direktyvos ii papunktyje nustatytų reikalavimų, pagal kuriuos vežėjas turi užtikrinti, kad „už vežimą atsakingas personalas maršruto plane nurodytų, kada ir kur kelionėje vežami gyvūnai *buvo* šeriami ir girdomi“, nes (nepaisant to, kad vežant jūra sunku nurodyti veiksmų atlikimo „vietą“) iš priemonių, kurių tariamai laikėsi už vežimą atsakingas personalas,

13 — Kursyvu išskirta mano.

negalima nustatyti gyvūnų šėrimo ar girdymo valandos.

60. Vis dėlto jei, kaip nurodyta šios išvados 56 punkte, Direktyvos 91/628 5 straipsnio A skirsnio 2 dalies d punkto ii papunkčio ir d punkto antros įtraukos nuostatas vertintume kartu su tos pačios 2 dalies f punkto nuostatomis, aplinkybė, kad priemonės, kurių ėmėsi atsakovė vykdydama 2 dalies d punkto ii papunkčio nuostatas, nevisiškai atitiko šios nuostatos reikalavimus, neleidžia teigti, kaip prašymo pateikti prejudicinį sprendimą 3 punkte teigia *Zollamt Salzburg, Erstattungen,* kad gyvūnai nebuvo pašerti ir pagirdyti 46 valandas ir kad dėl to eksportuotojas neteko teisės gauti eksporto grąžinamąją išmoką.

61. Nagrinėjamos Direktyvos 91/628 5 straipsnio A skirsnio 2 dalies f punkto ii papunktyje (į kurį, akivaizdu, reikia atsižvelgti sistemiškai aiškinant visą 2 dalį) nustatyta, jog vežėjas turi „(parodyti) <…>, kad imtasi priemonių, jog kelionės metu gyvūnams užtektų maisto ir vandens, netgi jeigu maršruto planas yra pakeistas“.

62. Tokia nuostata Bendrijos teisės aktų leidėjas nedviprasmiškai pažymi neketinęs suteikti absoliučios reikšmės Direktyvos 91/628 5 straipsnio A skirsnio 2 dalies d punkto ii papunktyje numatytiems įrodymų pateikimo būdams, kai siekiama įrodyti, kad gyvūnai buvo reguliariai šeriami ir girdomi. Bendrijos teisės aktų leidėjui svarbiausia, kad vežėjas pateiktų konkrečių įrodymų, jog jis įvykdė reikalavimą „pagirdyti ir pašerti vežamus gyvūnus kelionės metu“.

63. Absoliučios reikšmės suteikimas nežymiam Direktyvos 91/628 5 straipsnio A skirsnio 2 dalies d punkto ii papunkčio pažeidimui, kaip tai padarė *Zollamt Salzburg, Erstattungen,* taip pat prieštarautų požiūriui, kad reikia įvertinti visus bylai reikšmingus faktinius įrodymus, įskaitant pateiktus eksportuotojo, kurį Teisingumo Teismas patvirtino bylose *Viamex Agrar Handel* ir *ZVK* priimtame sprendime [14] dėl Reglamento (EB) Nr. 615/98 1 straipsnyje ir 5 straipsnio 3 dalyje esančios nuorodos į Direktyvą 91/628/EEB aiškinimo ir taikymo.

64. Nacionaliniame procese, kurio metu kreiptasi į Teisingumo Teismą, buvo klausiama, ar ši nuoroda tariamai nepažeidžia teisinio saugumo ir proporcingumo principų ir nėra neteisėta, nes abi nuostatos: a) numato, kad eksporto grąžinamosios išmokos už gyvus galvijus skiriamos, jeigu vežant galvijus į pirmojo iškrovimo galutinės paskirties trečiojoje šalyje vietą laikomasi direktyvos nuostatų; ir b) buvo suprantamos kaip užkertančios kelią tokių grąžinamųjų išmokų skyrimui pažeidus bent vieną iš minėtų nuostatų.

14 — 2008 m. sausio 17 d. Sprendimas (C-37/06 ir C-58/06, Rink. p. I-69).

65. Teisingumo Teismas atsakė į jam pateiktus klausimus visų pirma pažymėdamas, kad „Reglamente Nr. 615/98 daroma bendra nuoroda į Direktyvą 91/628 <...>, siekiant užtikrinti atitinkamų minėtos direktyvos nuostatų dėl gyvų gyvūnų gerovės ir ypač dėl gyvūnų apsaugos juos vežant laikymąsi“ [15]; jis konstatavo, kad nagrinėjamos nuorodos negalima pripažinti neteisėta, atsižvelgiant į tai, jog ji negali būti aiškinama kaip apimanti visas Direktyvos 91/628 nuostatas, ypač tas, kurios neturi jokio ryšio su minėtos direktyvos siekiamu pagrindiniu tikslu [16]. Vėliau, priminęs tradiciškai pripažįstamą proporcingumo principo sampratą, t. y. principo, pagal kurį, „kai galima rinktis iš kelių tinkamų priemonių, reikia taikyti mažiausia suvaržančią, (atsižvelgiant į tai, kad) sukelti nepatogumai neturi būti neproporcingi siekiamiems tikslams“ [17], jis patvirtino, kad kompetentingos nacionalinės institucijos, taikydamos Reglamento Nr. 615/98 nuostatas, turi laikytis šio principo [18].

66. Teisingumo Teismas aiškiai nurodo nacionaliniams teismams, kaip reikia aiškinti ir taikyti grąžinamųjų išmokų sistemą ir vežamų gyvulių sveikatos apsaugą. Šis būdas paremtas dviem kriterijais:

1) aiškinti direktyvos nuostatas, kurios turi viena kitą papildyti ir sudaryti visumą teisės akte, kuriame jos įtvirtintos, kiekvienai iš jų ir Reglamente Nr. 615/98 įtvirtintai nuorodai į jas suteikiant skirtingą svarbą, nelygu ar tiesioginė šios nuostatos paskirtis yra užtikrinti pagrindinio direktyvos tikslo įgyvendinimą, ar ji šio tikslo atžvilgiu yra tik pagalbinė;

2) taikyti šias nuostatas, iš kelių tinkamų priemonių pasirenkant tą, kuri užtikrina, kad sukelti nepatogumai nebūtų neproporcingi siekiamam tikslui, t. y. gyvūnų sveikatos apsaugai.

67. Šios išvados 62–64 punktuose išdėstyti argumentai, be abejonės, atitinka kriterijus, kuriuos šios išvados 63–66 punktuose minėtame sprendime Teisingumo Teismas pripažino svarbiais šioje srityje.

15 — Ten pat (29 punktas).
16 — Ten pat.
17 — Ten pat (35 punktas).
18 — Ten pat (46 punktas).

IV — Išvada

68. Atsižvelgdamas į anksčiau nurodytus teisinius duomenis ir jų išaiškinimą, vadovaudamasis šios bylos ypatumų bei šios išvados 64–66 punktuose nagrinėtame Teisingumo Teismo sprendime nurodytų kriterijų analize, siūlau Teisingumo Teismui į *Unabhängiger Finanzsenat* pateiktus prejudicinius klausimus atsakyti taip:

„1. 1991 m. lapkričio 19 d. Tarybos direktyvos dėl gyvūnų apsaugos juos vežant, iš dalies keičiančios Direktyvas 90/425/EEB ir 91/496/EEB, iš dalies pakeistos 1995 m. birželio 29 d. Tarybos direktyva 95/29/EB, priedo VII skyriaus 48 dalies 7 punkto b papunktis yra susijęs tik su vežimu jūra tarp dviejų Bendrijos taškų ir negali analogiškai būti taikomas vežant gyvūnus keltais į trečiąsias šalis.

2. Vežant jūra reguliariu tiesioginiu maršrutu tarp Bendrijos vietovės ir trečiosios šalies vietovės transporto priemonėmis, kurios pakraunamos į keltą neiškraunant gyvūnų, vežimo trukmė neturėtų būti svarbi, jeigu gyvūnai reguliariai girdomi ir šeriami, ir tokiu atveju sunkvežimius iškrovus paskirties uoste gali tuoj pat prasidėti kitas 28 valandų vežimo sausumos keliais laikas.

3. Direktyvos 91/628 5 straipsnio A skirsnio 2 dalies d punkto ii papunkčio pirmoje įtraukoje nenustatyta, kad už vežimą atsakingo personalo pareiga maršruto plane

nurodyti konkrečią valandą, kai vežami gyvūnai turi būti pamaitinti ir pagirdyti, yra būtina sąlyga gauti eksporto grąžinamąją išmoką.

4. Iš anksto rašomąja mašinėle atspausdintas įrašas, kad vežami gyvūnai yra šeriami ir girdomi pakankamai aiškiai nustatomus vežimo etapus atitinkančiu laiku, gali atitikti Direktyvos 91/628 reikalavimus, jeigu nustatyta, kad šie veiksmai iš tiesų buvo atlikti tuo metu.

Nacionalinis teismas turi įvertinti šiuo klausimu eksportuotojo pateiktų įrodymų pakankamumą, prireikus greta maršruto plano atsižvelgdamas ir į kitus įrodymus, pavyzdžiui, kelionei pasibaigus pateiktą priesaikai tolygų pareiškimą.“